

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 494:E PLENARSESSION DEN 10–11 DECEMBER 2013

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Mot en makroregional EU-strategi för att utveckla den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i Medelhavsområdet” (yttrande på eget initiativ)

(2014/C 170/01)

Föredragande: **Stefano MALLIA**Medföredragande: **Stefano PALMIERI**

Den 14 februari 2013 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

”Mot en makroregional EU-strategi för att utveckla den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i Medelhavsområdet”.

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 14 november 2013.

Vid sin 494:e plenarsession den 10–11 december 2013 (sammanträdet den 10 december) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 121 röster för, 2 röster emot och 1 nedlagd röst.

Ordlista

Förkortning	
MMR	Makroregionen Medelhavet
MMRS	Makroregional strategi för Medelhavsområdet
MCR	Kustregion vid Medelhavet
EMMRF	Makroregionalt forum för EU–Medelhavsområdet

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK anser att Medelhavsområdet behöver en makroregional strategi (EU MMRS) för att hjälpa regionerna att klara de utmaningar som enskilda regioner eller länder inte kan lösa på ett tillfredsställande sätt på vanlig väg. Strategin skulle hjälpa de berörda regionerna att hantera den osäkerhet som dominerar i Medelhavsområdet genom att öka mervärdet i de positiva resultat som nåtts genom redan lanserade initiativ och Europa 2020-strategins mål. Framgången för MMRS kommer också att få positiva följder för EU som helhet.

1.2 EU:s kustregioner vid Medelhavet (EU MCR) passar utmärkt för att skapa en samarbetsplattform som skulle kunna bli strategiskt relevant genom att stärka de ekonomiska, sociala och politiska kopplingarna både sinsemellan och med andra kustregioner i icke-medlemsländer vid Medelhavet när det gäller specifika frågor (immigration, sjötransport, sjösäkerhet, miljöskydd m.m.). MCR har potential att fungera som en katalysator i processen för ekonomisk tillväxt och omvandling på unika och nya sätt.

1.3 Med tanke på att det rör sig om ett mycket stort område föreslår EESK dessutom att EU MMRS ska delas in i tre undermakroregioner som fastställs på geografisk grund (regional närhet) och görs operativa genom handlingsplaner som baseras på en funktionell syn på hur man tar itu med gemensamma utmaningar.

1.4 EESK anser att man bör ha en EU MMRS som grundar sig på regeln om tre ja (mer kompletterande finansiering, mer institutionell samordning, fler nya projekt), som stärker samverkans effekterna mellan olika EU-politik och samordnar insatserna från en bred rad aktörer inom EU MCR.

1.5 EESK stöder utvecklingen av en EU MMRS som införlivar alla målen i Europa 2020-strategin, i synnerhet de prioriteringar som definierats som *smart tillväxt* (främja en kunskapsbaserad ekonomi som stöder innovation och ny teknik), *hållbar tillväxt* (främja en hållbar, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi) och *tillväxt för alla* (främja en ekonomi med starkt fokus på att skapa arbetstillfällen och minska fattigdom för att stödja social och territoriell sammanhållning).

1.6 EESK urskiljer fem *drivkrafter för förändring* som kan bidra till ett framgångsrikt genomförande av EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020 i Medelhavsområdet:

- Främja en polycentrisk, balanserad och integrerad utveckling.
- Stödja territoriellt samarbete i EU MCR.
- Säkra MCR:s globala konkurrenskraft med utgångspunkt i starka lokala ekonomier.
- Förbättra möjligheterna till territoriella förbindelser för enskilda personer, samhällen och företag.
- Förvalta och sammanlänka ekologiska, landskapsrelaterade och kulturella värden.

1.7 EESK fäster uppmärksamheten på att det är av stor vikt att stödja strategin *blå tillväxt*, som har potential att stärka Medelhavsområdets konkurrenskraft, underlätta genomförandet av en grönare politik och övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp inom alla sektorer. Kommittén stöder även principen om en EU MMRS, som också beaktar EU:s *handikappsstrategi*⁽¹⁾ och *strategin för jämställdhet*⁽²⁾. Dessa tre strategier bör fungera ömsesidigt förstärkande under genomförandeprocessen.

1.8 EESK välkomnar Europeiska kommissionens förslag angående Medelhavet i anslutning till den integrerade havspolitikerna. Kommittén vill dock föreslå ett mer ambitiöst upplägg bestående av en makroregional strategi som inbegriper de territoriella och maritima pelarna och beaktar de erfarenheter som gjorts i Östersjö- och Donauregionerna samt Europaparlamentets betänkande om utvecklingen av EU:s makroregionala strategier i Medelhavsområdet och Europeiska kommissionens rapport om de makroregionala strategiernas mervärde.

1.9 EESK noterar att styresstrukturen i EU MMRS bör baseras på en flernivåsyn, som involverar regionala, nationella och europeiska institutioner, och att dessa institutioner inte bör se den som en tilläggsaktivitet eller tilläggsinsats.

⁽¹⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – EU:s *handikappsstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU*, COM(2010) 636 final.

⁽²⁾ Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Strategi för jämställdhet*, COM(2010) 491 final.

1.10 EESK anser att den grundläggande principen för genomförandet av EU MMRS är det integrerade tillvägagångssättet, som till att börja med bör definieras genom inrättande av rundabordssamtal och därpå förstärkas genom inrättandet av ett makroregionalt forum för EU-Medelhavsområdet (EMMRF) i syfte att främja ett fullständigt deltagande av alla institutionella aktörer och det civila samhället (de berörda parterna) och kombinera befintlig politik med funktionella mål i syfte att skapa en gemensam och delad strategi. Det makroregionala forum (EMMRF) som föreslås kommer att utnyttja de erfarenheter som gjorts då man utarbetat, följt upp och utvärderat territoriella och maritima frågor i Medelhavsområdet. EMMRF ska bli det makroregionala verktyg som skapar gemensamma strategiska handlingslinjer och forumet ska spela en aktiv roll vid fastställandet av de prioriterade projekten för territoriell sammanhållning i Medelhavsregionerna.

1.11 Med tanke på EESK:s och Regionkommitténs stöd för en strategi för att utveckla sammanhållningen i Medelhavsområdet anser EESK att det är strategiskt lämpligt om dessa två institutioner står värd och erbjuder ledarskap för det makroregionala forumet för Medelhavsområdet. Detta kan uppnås genom att vi inrättar en ledningsgrupp som består av Europaparlamentet, kommissionen, EESK och Regionkommittén (ReK). Denna ledningsgrupp ska erbjuda systematiskt stöd under den tid strategin utformas och framtida samordning.

1.12 EESK stöder ståndpunkten att strategin inte bara är ett dokument utan framför allt en process. Detta innebär att strategin ska genomföras successivt. EESK hoppas att de positiva lärdomar vi dragit av genomförandet av makroregionala strategier i Östersjö- och Donauområdena kommer att tillämpas på Medelhavsregionen, och därigenom bidra till ett effektivt genomförande – som också kommer i rätt tid – av den nya makroregionala strategin för Medelhavsområdet i syfte att ge konkreta fördelar till medborgarna i de berörda regionerna inom en vettig tidsram.

2. En makroregional EU-strategi för Medelhavsområdet

2.1 Det är viktigt att skapa en gemensam definition av vad en makroregion är. En makroregion definieras oftast som "ett område som inkluderar territorium från ett antal olika länder eller regioner och som hör samman med en eller flera gemensamma företeelser eller utmaningar (...) av geografisk, kulturell, ekonomisk eller annan natur" ⁽³⁾.

2.1.1 Kommissionen har fastställt en MRS-ram som innefattar följande tre faktorer:

- 1) Ramen är integrerad och berör medlemsstater och tredjeländer i samma geografiska område.
- 2) Gemensamma utmaningar tas upp.
- 3) Man drar nytta av bättre samarbete för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

2.2 För närvarande finns det två makroregionala strategier som EU har antagit – en för Östersjöregionen, godkänd 2009, och en annan för Donauområdet, godkänd 2011. En adriatisk-jonisk makroregional strategi som ReK ursprungligen föreslog 2011 ⁽⁴⁾ är för närvarande på väg att godkännas och en Atlantstrategi baserad på ett havsområdesperspektiv har redan godkänts.

2.2.1 Debatten om MRS ska ses mot bakgrund av olika utvecklingar inom EU:s politiska ram: Genom Lissabonfördraget blev territoriell sammanhållning ett centralt mål i EU-politiken, och genom Europa 2020-strategin är territoriellt styre huvudfaktorn för att se till att man uppfyller EU:s sammanhållningsmål för nästa programperiod (den fleråriga budgetramen 2014–2020).

2.2.2 Kommissionen offentliggjorde 2012 ett meddelande i vilket den tog upp behoven och potentialen i maritim verksamhet i Adriatiska och Joniska haven, och presenterade en ram "för utarbetandet av en enhetlig maritim strategi och en motsvarande handlingsplan som ska läggas fram senast 2013" och tillade att "om EU:s medlemsstater beslutar att uppmana kommissionen att utarbeta en EU-strategi för området kring Adriatiska havet och Joniska havet, kan denna maritima strategi utgöra en första del av en sådan makroregional strategi, som täcker ytterligare områden" ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ *Makroregionala strategier i EU*, diskussionsunderlag framlagt av kommissionär Pawel Samecki i Stockholm (16.9.2009): http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/cooperation/baltic/pdf/macroregional_strategies_2009.pdf.

⁽⁴⁾ Yttrande på eget initiativ från Regionkommittén om "Territoriellt samarbete i Medelhavsområdet genom Adriatisk-Joniska makroregionen", EUT C 9, 11.1.2012, s. 8.

⁽⁵⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *En maritim strategi för Adriatiska havet och Joniska havet*, COM(2012) 713 final, Bryssel den 30 november 2012.

2.3 Med tanke på att den makroregionala synen blir allt vanligare i EU-politiken anser EESK att själva termen "makroregion" behöver en tydligare definition. EESK stöder dessutom – i linje med sina tidigare yttranden⁽⁶⁾ – denna betydelsefulla politiska strategi samt Europaparlamentets resolution om makroregionala framtidsutsikter runt Medelhavet⁽⁷⁾.

2.3.1 Man kan urskilja två huvudmål med de makroregionala strategierna: Det första rör problem som regioner eller länder inte kan lösa på ett tillfredsställande sätt på egen hand (t.ex. miljöproblem) och det andra handlar om samarbete som är till fördel för de regioner och länder som är involverade. Denna indelning avspeglar distinktionen mellan en transnationell fråga och en gemensam fråga (som används i debatten om transnationalitet och subsidiaritet i EU-stödet). De geografiska, socioekonomiska och administrativa dragen i Medelhavsområdet visar tydligt att den första kategorin mål är det som är mest relevant för MRS.

2.4 Medelhavsområdet delar liknande miljömässiga, historiska och kulturella karaktärsdrag och av denna anledning kan det anses som en enda makroregion⁽⁸⁾. EESK anser att man måste tillämpa en enda makroregional strategi i Medelhavsområdet, mellan unionens 149 (inklusive 7 från Kroatien) kustregioner vid Medelhavet (MCR) i Spanien, Frankrike, Kroatien, Italien, Malta, Slovenien, Grekland och Cypern som är definierade som Nuts 3⁽⁹⁾.

2.5 Under 2009 uppgick den aktiva befolkningen bosatt i EU:s kustregioner vid Medelhavet till 32,4 miljoner människor och av dem var ungefär 41 % kvinnor. Denna befolkning löper i genomsnitt större risk än andra att hamna i arbetslöshet, med en genomsnittlig arbetslöshetssiffra i EU MCR på ungefär 12,9 % år 2009 (jämfört med 8,9 % för hela EU). År 2007 var bruttonationalprodukten (BNP) för EU:s kustregioner vid Medelhavet 1 715 miljarder köpkraftsstandard eller 13,9 % av EU:s BNP. Genomsnittlig BNP per capita – i dessa regioner – var 23 000 köpkraftsstandard per capita, vilket är lägre än i EU totalt (24 000 köpkraftsstandard per capita)⁽¹⁰⁾.

2.5.1 Med tanke på att området är mycket stort anser EESK att makroregionen Medelhavet (EU MMR) bör delas in i minst tre undermakroregioner. Vid ett samråd som Europaparlamentet nyligen genomförde om utvecklingen av makroregioner framgick en syn som lutar åt tre olika undermakroregioner (SMR): i) en i västra Medelhavet, ii) en annan i centrala Medelhavet – den adriatisk-joniska makroregionen – och iii) en tredje i östra Medelhavet, med separata handlingsplaner som samordnas dem.

2.5.2 Vad gäller undermakroregionen i centrala Medelhavet anser EESK att man måste inbegripa Sicilien och Malta i den adriatisk-joniska makroregionen, vilket också är i linje med yttrandena från Europaparlamentet och den geografiska fördelning som Eurostat gjort. Det är ännu viktigare att länder och regioner som är belägna på de imaginära gränserna mellan undermakroregionerna kan delta i fler än en undermakroregion så att man säkerställer bättre samordning och eliminerar onödigt dubbelarbete och konflikter.

⁽⁶⁾ EESK:s förberedande yttrande på begäran av Cyperns ordförandeskap om *Utveckla en makroregional strategi för Medelhavsområdet*, EUT C 44, 15.2.2013, s. 1, och EESK:s yttrande om *Utarbetande av en marin strategi för Atlantområdet*, EUT C 229, 31.7.2012, s. 24.

⁽⁷⁾ Förslag till Europaparlamentets resolution om *Utvecklingen av EU:s makroregionala strategier: nuvarande praxis och framtidsutsikter, särskilt i Medelhavsområdet* – 2011/2179(INI), 27 juni 2012.

⁽⁸⁾ "Medelhavet omfattar alla de marina farvatten som avgränsas mot väst genom Gibraltarsundet och mot öst genom Marmarasjön, bortsett från själva Marmarasjön. 142 kustregioner inom EU ligger vid Medelhavet (Nuts 3)." Eurostat 2011, Statistik i fokus, *Medelhavet och Svarta havet*.

⁽⁹⁾ En EU-kustregion är en statistisk region som definierats på Nuts 3-nivå och som uppfyller ett av följande kriterier:

— Region med sjögräns (372 uppfyller detta kriterium).

— Region där mer än hälften av befolkningen bor inom 5 mil från havet (73 regioner uppfyller detta kriterium).

— Den tyska regionen Hamburg, som inte uppfyller kriterierna, har förts upp på förteckningen över EU-kustregioner på grund av stadens starka maritima inflytande.

Källa: Eurostat, 2011, se ovan.

⁽¹⁰⁾ I nyinträdda Kroatien finns i de sju kroatiska MCR 527 700 personer som tillhör den aktiva befolkningen (varav 44,7 % kvinnor). Arbetslösheten ligger på 17,8 % och genomsnittlig BNP är 20 785 köpkraftsstandard (Eurostat 2013). För de andra länderna: Eurostat, 2011, se ovan.

3. Vilka är förutsättningarna?

3.1 Medelhavet som helhet har lidit av att EU:s syn på området ibland varit på och ibland varit av, och olika initiativ och instrument har lanserats under åren. Dessa initiativ har lett till en del positiva landvinningar, men de har misslyckats med att nå de sociala, politiska och ekonomiska utvecklingsmål som ursprungligen sattes upp. Det är nu dags att komplettera det EU utför som en del av unionens externa politik via Medelhavsunionen och sin grannskapspolitik genom att lansera en mer integrerad politik för de egna Medelhavsregionerna.

3.1.1 Tydliga och delade strategier dels för regionen som helhet, dels för underregionerna, åtföljt av en relevant handlingsplan, skulle kunna bidra till att lösa en del av den regionala politiska osäkerhet som har uppstått på grund av de politiska misslyckandena inom EU:s yttre förbindelser i regionen, t.ex. Medelhavsunionen och EU:s grannskapspolitik. Sådana tydliga strategier kan också bidra till att införliva och rädda vissa positiva resultat och pågående projekt inom den befintliga externa EU-politiken.

3.2 EESK företrar en makroregional syn som stärker samverkans effekterna mellan olika EU-strategier och samordnar insatserna från en bred rad aktörer i EU MCR. I en makroregional strategi bör man generellt sträva efter att skapa mervärde i makroregionens befintliga insatser för att samordna europeiska, nationella och regionala fonder i syfte att finna delade mål och målsättningar, för att skapa en känsla av gemensamma resultat bland de huvudaktörer som är inblandade och för att samla organisationer och myndigheter på alla nivåer runt några huvudmöjligheter och utmaningar. Under rådande tider av omfattande finanspolitiska restriktioner som i hög grad påverkar den privata sektorns möjligheter att få igång den ekonomiska motorn igen, finns det därför ett konkret och viktigt behov av att uppnå högsta möjliga grad av paretoeffektivitet vid användningen av tillgängliga resurser.

3.3 Den rådande ekonomiska situationen, som utlöstes av den globala finanskrisen 2008, kräver kontinuerliga ansträngningar för att understödja nya tillväxtområden som kan bidra till att dra länderna ut ur den ekonomiska krisen och göra det möjligt för dem att skapa de arbetstillfällen som så väl behövs. EU:s kustområden i södra Europa har potential att bli innovativa centrum för dynamisk tillväxt genom att man utnyttjar deras unika särdrag.

3.3.1 Det kommer dock att krävas stora insatser utan tidigare motstycke för att samordna det arbete som utförs av huvudaktörerna i regionen i syfte att uppnå en närmare integration mellan områdena i fråga, och där spelar arbetsmarknadens parter och det civila samhället en stor roll.

3.3.2 Vi anser att det redan finns en mängd instrument och strategier som på ett betydelsefullt sätt skulle kunna bidra till att genomföra en makroregional strategi. Vi menar i detta sammanhang projekt som finansieras via Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF), de s.k. strukturfonderna, och medel fördelade på konvergensmålet, målet om regional konkurrenskraft och sysselsättning, målet om europeiskt territoriellt samarbete, program för att utveckla transport och territoriell sammanhållning (öronmärkta för Europa 2020-strategin), i synnerhet de som har ett särskilt maritimt syfte, t.ex. Europeiska havs- och fiskerifonden, Fonden för ett sammanlänkat Europa samt Europeiska investeringsbanken och nationell finansiering.

3.3.2.1 I detta avseende bör det understrykas att alla EU-medlemsstater (och särskilt de 163 regionerna vid Medelhavet) för närvarande håller på att utarbeta de enskilda partnerskapsavtal som ska fastställa hur varje medlemsstat ska använda GSR-fonderna. Även om det finns ett inslag av territoriellt samarbete i dessa avtal anser EESK att man går miste om ett tillfälle att öka samordningen mellan länderna och regionerna i Medelhavsområdet.

3.3.2.2 EESK insisterar dock på övergångsbestämmelser för att gynna genomförandet av en MRS, och vid halvtidsöversynen av de partnerskapsavtal som sluts med EU-medlemsstaterna bör sådana åtgärder vara fullt införda.

3.3.3 För att garantera att man fokuserar på dessa instrument och optimerar dem behövs det samordning på flera nivåer mellan de institutioner som deltar, för att leda processen samt se till att resurserna används till fullo och att man undviker dubbelarbete. Det är viktigt att omgående skapa interregional samordning, i synnerhet eftersom man nu behöver uppnå mer med samma (eller lägre) stödnivåer. Det måste därför skapas korrekta och effektiva instrument så att man säkerställer samordning och effektivitet.

3.3.3.1 I en konkurrensinriktad globaliserad värld måste de 163 regionerna kunna konkurrera med konkurrenter på både nära och långt håll, och med tanke på detta är det ytterst viktigt med kompetent ledarskap och beslut i rätt tid.

3.3.4 De perifera kustregioner som är medlemmar i konferensen för perifera kustregioner i Europa (CPMR) och ReK har upprepade gånger uppmanat Europeiska kommissionen att införa en territoriell pakt så att Europa 2020-strategin i högre grad kan accepteras inom alla ekonomiska grupperingar i Europas regioner ⁽¹¹⁾.

3.4 Det som behövs är en kombination av framträdande politik och decentraliserat beslutsfattande, vilket skulle kunna bidra till att garantera att resurserna samordnas på ett sådant sätt att de kan användas där de förväntas få störst påverkan på tillväxt och sysselsättning.

3.4.1 Det är endast en välformulerad strategi som hålls enkel och som grundar sig på bredast möjliga samförstånd som kan bidra till att belysa vilka vägar och val som står till buds för regionerna, städerna och hamnarna i EU MCR.

3.4.2 Det är också viktigt att utforma en metod för att mäta politikens effektivitet i makroregionen Medelhavet så att man kan göra korrigeringar i god tid. Avsaknaden av en måttstock som korrekt mäter politikens framgång eller misslyckande i kombination med bristen på samordning, dubbelarbete och slöseri samt brist på ansvarstagande har tidigare förhindrat att korrigerande åtgärder vidtagits i rätt tid, vilket i slutändan har gjort misslyckandet ännu större.

3.4.3 Strategin måste åtföljas av en handlingsplan där man tydligt och klart identifierar vilka projekt som främst ska bli utvalda på grund av sin inverkan och vikt för den ekonomiska tillväxten över regionala gränser, samt vilka finansieringskällor som måste användas för att genomföra projekten. Detta är viktigt och bör helst slutföras inom de första två åren efter det att den fleråriga budgetramen för 2014–2020 trätt i kraft.

3.4.4 Det är extremt viktigt att minska de byråkratiska kraven på rapportering och ifyllande av blanketter från aktörers och operatörers sida. Icke-statliga organisationer, små och medelstora företag samt regionala myndigheter, i synnerhet de i mindre regioner, avstår ofta från att delta på grund av bristen på kapacitet och den avskräckande uppgiften att hålla reda på alla byråkratiska förfaranden. Samtidigt som kommittén medger att det behövs kontroll och avstämningar så är det viktigt att projektstödmottagarna kan ägna sin tid och sina resurser till att leverera konkreta fördelar till samhället och ekonomin i stort.

3.4.5 Om man misslyckas med att leverera enligt handlingsplanerna tror kommittén att detta kommer att förhindra regionerna att dra nytta av ett tillfälle att skapa tillväxt. Alternativkostnaden för ett sådant misslyckande kommer att bli mycket hög, i synnerhet i dessa kristider. Kommittén är fast övertygad om att man genom innovativt samarbete kan göra betydande effektivitetsvinster genom att använda resurser för att uppnå starkare tillväxt. Riskerna för misslyckande är också olycksbådande för regionala politiska ledare och deras medborgare. För de flesta berörda regioner är inte tillväxtutsikterna särskilt goda för de kommande två åren och detta bakslag kommer att försämrats ytterligare om regionerna väljer vägar som ignorerar de möjligheter som en MRS erbjuder och misslyckas med att använda regionens mänskliga och naturliga resurser på ett effektivt och hållbart sätt ⁽¹²⁾.

3.4.6 Utgångspunkten för strategin bör vara att slå fast huvudmålen och identifiera vilka befintliga EU-program, nationella och regionala program samt regionala och lokala myndigheter och sammanslutningar inom det civila samhället som kan erbjuda den samordningsinsats som krävs. Det finns ett flertal EU-finansierade projekt inom EU MRS som om de samordnas på ett korrekt sätt kan öka det mervärde som de skapar. Den här formen av projekt – som redan finns, åtminstone på papper – och nya projekt, som otvivelaktigt kommer att lanseras framöver, kan vara till nytta för att uppnå några av målen i EU:s makroregionala strategi.

4. Vilket tillämpningsområde bör man ha?

4.1 Det huvudsakliga tillämpningsområdet är att uppmuntra till fastställande av en MMR på flera nivåer, åtföljd av en MRS, där aktiviteter genomförs genom särskilda handlingsplaner som baseras på regeln om tre ja: mer kompletterande finansiering, mer institutionell samordning och fler nya projekt.

⁽¹¹⁾ Marseille den 27 september 2009, CPMR-seminarium om *Att leda Europa ut ur krisen: Inledande förslag från regionerna om framtiden för EU:s budget och politik*. I den första resolutionen (CdR 199/2010) föreslår Regionkommittén att man kraftfullt ska stödja Europaparlamentets förslag om att inrätta en "territoriell pakt för lokala och regionala myndigheter om Europa 2020-strategin".

⁽¹²⁾ *Scenarier för Medelhavet* – Världsekonomiskt forum 2011.

4.2 Medelhavsregionerna behöver ett gemensamt åtagande om att samverka med strategin på alla insatsnivåer, vilket kommer att göra det möjligt att dra nytta av målen i Europa 2020-strategin och därigenom främja integration mellan EU:s politik och fonder (territoriellt samarbete). MRS bör genomföras i syfte att bistå regioner och territorier att ta itu med de utmaningar som inte kan lösas endast genom nationella insatser.

4.3 EESK anser att utvecklingen av en MRS för Medelhavet bör basera sig på tre tillväxtpelare:

— Smart tillväxt (med särskild vikt lagd vid blå tillväxt)

Främja en kunskapsbaserad ekonomi som stöder innovation och ny teknik.

— Hållbar tillväxt

Främja en hållbar, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi.

— Tillväxt för alla

Främja en ekonomi med starkt fokus på att skapa arbetstillfällen och minska fattigdom för att stödja social och territoriell sammanhållning.

4.3.1 "Smart tillväxt" kommer att stödjas genom att man beaktar konceptet "blå tillväxt". Den 13 september 2012 offentliggjorde Europeiska kommissionen ett meddelande om blå tillväxt och i det framhöll kommissionen fem värdekedjor som har potential att leverera hållbar tillväxt och jobb inom den blå ekonomin. Dessa är blå energi, vattenbruk, havs-, kust- och kryssningsturism, havets mineralresurser och blå bioteknik⁽¹³⁾.

4.3.1.1 Den blå tillväxten avspeglar de val som maritima regioner har gjort för att stärka sin konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt genom att använda sin geografiska position och sina särdrag, dvs. marina och maritima aktiviteter. De har helt enkelt fokuserat på det de är bäst på.

4.3.1.2 Utmaningen "smart tillväxt" för kustregionerna i EU:s makroregion Medelhavet består av två delar:

— Att skapa tillräcklig ekonomisk aktivitet som i slutändan bidrar till att ta Europa ur den nuvarande ekonomiska och sociala krisen.

— Att göra nödvändiga investeringar i viktig infrastruktur, i synnerhet hamnar, flygplatser, järnvägar, transportknutpunkter och andra anläggningar som säkerställer att EU:s makroregion Medelhavet kommer att kunna delta till fullo i återhämtningen så snart den sätter igång.

4.3.1.3 En hållbar användning av Medelhavsresurserna erbjuder möjligheter att skapa välbefinnande och arbetstillfällen. Forskningen på området avancerade miljörelaterade system och tekniker bör utvecklas till stöd för de traditionella näringsgrenar vid Medelhavet som är på nedgång, och därigenom öppna vägen för nya möjligheter.

4.3.1.4 Dessa utmaningar kräver att de vetenskapliga, tekniska och ekonomiska samhällsgrupperna deltar tillsammans med arbetsmarknadens parter. Man bör beakta stödaktiviteter på områden som infrastruktur, industri, utbildning, investeringar i forskning och utveckling, samarbete mellan universitet och skapande av kluster.

4.3.1.5 Fartygssektorn är mycket kraftfull och bidrar till utvecklingsstrategierna. Havsturismen ger upphov till ekonomisk verksamhet och nya arbetstillfällen, och bidrar dessutom till utvecklingen av en EU-Medelhavsidentitet.

4.3.2 Huvudinslagen i "hållbar tillväxt" och de involverade sektorerna hör samman på många sätt. Att uppnå hållbarhet och genomföra en grönare politik samt ett skifte mot en ekonomi med låga koldioxidutsläpp inom alla sektorer bidrar till att uppnå klimatförändringsmålen och klimatförändringsanpassningen. Man måste använda resurserna på ett effektivt sätt, förstärka samverkans effekterna samt identifiera och motverka slöseri och dubbelarbete. Huvudinfrastrukturen, inklusive infrastruktur inom land- och sjötransport, energiöverföring och it-nätverk måste ständigt uppgraderas i syfte att se till att inga hämmande flaskhalsar uppkommer.

⁽¹³⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Blå tillväxt – möjligheter till hållbar tillväxt inom havs- och sjöfartssektorn*, COM(2012) 494 final, Bryssel den 13 september 2012.

4.3.2.1 Hållbarhet för kuster och hav hör nära samman, och båda är utsatta för tryck från människans aktiviteter, inklusive de markföroreningar som till slut flyter ut i Medelhavet och koldioxidutsläppen från fartyg⁽¹⁴⁾. Integrerad förvaltning av kustområdena bör inte begränsas endast till ekonomisk verksamhet och föroreningar vid kusten. Alla incitament måste erbjudas för att uppmuntra den maritima sektorn och de fartyg som seglar på Medelhavet att byta till modernast möjliga form av "grön" teknik.

4.3.2.2 Europeiska unionen och åtta av dess medlemsstater är parter i Barcelonakonventionen om skydd av Medelhavet mot föroreningar från 1975, och dess protokoll, som antagits inom ramen för FN:s miljöprogram. Genom en akt från rådet i slutet av 2012 anslöt sig unionen till konventionens offshoreprotokoll för att skydda Medelhavets kuster från föroreningar som genereras av offshoreverksamhet. Unionens regioner vid Medelhavet kommer att tjäna avsevärt på denna konvention och bör lägga stor vikt vid den även i samband med sitt mål om att uppnå "blå tillväxt".

4.3.2.3 Medelhavsområdet har en stor potential när det gäller förnybar energi och skulle kunna utgöra en enorm källa till ren energi som fortfarande är outnyttjad. I linje med Europa 2020-strategins mål bör åtgärder för anpassning och förebyggande av klimatförändringar införlivas i EU:s makroregionala strategi.

4.3.2.4 Det krävs insatser inom hållbara transporter i EU MRS för att minska utsläppen av koldioxid. Vägtransporterna bör överföras till maritim transport⁽¹⁵⁾. Å andra sidan måste de maritima transporterna fortsätta på sin väg mot användning av renare bränsle. Sjösäkerhet och samarbete när det gäller förebyggande av och insatser vid katastrofer bör ingå.

4.3.3 EU MRS bör innehålla en stark social dimension i syfte att stödja "tillväxt för alla" i EU MCR. Den ekonomiska utvecklingen och skapandet av nya arbetstillfällen bör kunna bidra till att öka livskvaliteten för befolkningen i dessa regioner. De regionala myndigheterna bör främja dialogen med arbetsmarknadens parter och uppmuntra dem och andra företrädare för det civila samhället att delta. När det gäller den territoriella sammanhållningen måste man ur ett integrerat perspektiv ta hänsyn till den "inkluderande" situationen för städer, storstadsområden, landsbygdsområden, små kuststäder och öar. Infrastrukturens, teknikens och tjänsternas tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bör knytas till hållbar utveckling som en grundförutsättning för tillväxt för alla.

4.3.3.1 Informationstekniken måste utvecklas genom bättre sammankoppling, i synnerhet i de perifera områdena, så att man stöder en övergripande territoriell och social sammanhållning i Medelhavsregionerna i ett tvärvetenskapligt perspektiv. IKT-utvecklingen bör främjas.

4.3.3.2 Det är också viktigt att framhålla behovet av att skapa ytterligare flygplatser och luftfartstjänster i MMR i syfte att stärka den regionala ekonomiska integrationen. Luftfartstjänster och lufttransportinfrastrukturen har fortfarande en stor outnyttjad potential och behöver mer investeringar.

4.3.3.3 Utbildningsinstitutionerna har en viktig roll att spela genom att stödja tillväxt för alla i Medelhavsområdet. Man bör även fastställa gemensamma utbildningsmål som omfattar hela EU MMR.

4.3.3.4 EESK anser att dialogen mellan arbetsmarknadens parter och partner i det civila samhället samt utbildningsinstitutioner måste stärkas. Man bör prioritera utbildning på området hav och sjöfart samt samarbete mellan universitet och utbildningscentrum.

4.3.3.5 De arbetslösa i EU MCR måste också få komma till tals vid utformningen av en framtida strategi som syftar till att erbjuda dem möjligheter att komma in på arbetsmarknaden igen. Det är också viktigt att man gör verkligt konkreta ansträngningar för att involvera ledare för "exkluderade" sociala grupper, t.ex. invandrargrupper, personer med funktionsnedsättning och kvinnoorganisationer. EESK stöder till fullo EU-politik som syftar till att förhindra diskriminering på grundval av ras eller etniskt ursprung, funktionsnedsättning, ålder, sexuell läggning eller kön.

⁽¹⁴⁾ COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD).

⁽¹⁵⁾ Se föregående fotnot.

4.3.3.6 Med tanke på EU:s framtidsutsikter vad gäller den inverterade ålderspyramiden bör särskilda åtgärder för att stödja ett hälsosamt och aktivt åldrande i EU MCR också inkluderas. Regionerna vid Medelhavet behöver också lansera en livskraftig långsiktig plan för kontrollerad invandring och säsongsarbetare i syfte att fylla de tomrum som skapas av den åldrande befolkningen och åtgärda den ökande beroendegraden. EESK förespråkar utökade insatser från unionens sida för att hjälpa Medelhavsregionerna att hantera migrationens utmaningar och integrera migranterna i samhället.

4.3.3.7 EESK anser att man bör utveckla EU MMRS genom att beakta de EU-prioriteringar som syftar till att förbättra människors deltagande i samhället och deras välmående, se till att funktionsnedsattas rättigheter respekteras till fullo och främja jämställdhet i Medelhavsområdet. Det är därför ytterst viktigt att garantera de funktionsnedsatta personligt oberoende, värdighet och frihet och att öka kvinnors självbestämmande på arbetsmarknaden, i samhället och i beslutsfattande ställning i Medelhavsområdet.

5. Vilka fördelar kan man förvänta sig?

5.1 Genomförandet av en makroregional strategi för Medelhavet erbjuder många möjligheter, främst genom att ge en referensram som är relevant för sammanhållningspolitiken och uppmuntra sektorsövergripande samarbete på ett gemensamt område för tjänster och arbete. Denna ram kan styra investeringarna mot större komplementaritet och påverka respektive prioriteringar i varje regional utvecklingsplan för en europeisk makroregion, samt säkerställa en översikt och sanna samverkans effekter i ett integrerat tillvägagångssätt.

5.2 En EU MRS skulle garantera ökat deltagande och bättre samarbete mellan EU:s olika interventionsmekanismer, gå längre än de medel som anslagits till sammanhållningspolitiken och samla regionernas och medlemsstaternas resurser genom flernivåstyre. Detta innebär att alla lokala aktörer blir vinnare.

5.3 Fördelarna med makroregionen Medelhavet härrör till stor del från dess mycket omfattande och integrativa synsätt på flera nivåer, vilket kan främja samverkans effekter mellan EU-politik och EU-program samt komplementaritet i finansieringen.

5.4 Genomförandet av den makroregionala strategin för Medelhavet kommer att främja strategiska aktiviteter i kust- och ömråden samt öka samarbetet mellan administrationer, regioner, städer, hamnar vid Medelhavet och – då behovet uppstår – mellan nationella myndigheter.

5.5 Aktiviteter som är kopplade till den integrerade havspolitikerna och den blå tillväxten kommer att genomföras, med tyngdpunkten lagd vid det ömsesidiga beroende och de samverkans effekter som finns hos aktiviteter som inte verkar ha någon förbindelse med den maritima sektorn.

5.6 I de föreslagna åtgärderna kommer de tre tillväxtpelare som tidigare identifierats att tas upp. Vid valet av de föreslagna åtgärderna måste var och en av dem uppfylla följande kriterier:

- De måste ha inverkan på makroregionen och inom en skäligen tidsrymd föra med sig konkreta fördelar till invånarna i EU MMR.
- De måste stämma överens med principen om hållbar utveckling och således syfta till att skapa ekonomisk tillväxt, samtidigt som de miljömässiga nackdelarna minimeras.
- De måste kunna vidtas på kort eller medellång sikt (högst 7 år).
- De förutses kunna locka till sig finansiering från den privata sektorn som kan komplettera offentlig (EU och statlig) finansiering.

6. Drivkrafter för förändring

6.1 EESK anser att utmaningarna för den sociala och ekonomiska utvecklingen i Medelhavsområdet behöver gemensamma insatser för att hantera och utnyttja den territoriella potentialen. EESK urskiljer fem drivkrafter för förändring som kan bidra till ett framgångsrikt genomförande av EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020 i EU MCR.

6.1.1 *Främja en polycentrisk, balanserad och integrerad utveckling*

En balanserad territoriell utveckling är av strategisk betydelse för att stödja den sociala och ekonomiska sammanhållningen i EU MCR. EU MCR måste samarbeta för att skapa innovativa nätverk i syfte att minska den territoriella polariseringen av ekonomiska resultat, regionala skillnader och styra ekonomiskt välstånd mot en hållbar utveckling i Medelhavsområdet.

6.1.2 *Stödja territoriellt samarbete i EU MCR*

Territoriellt samarbete är en viktig faktor när det gäller att stärka Medelhavsområdets konkurrenskraft, och även för att minimera ekonomisk, social och ekologisk fragmentering. Det är viktigt att stärka samordningen mellan de myndigheter som hanterar gränsöverskridande och transnationella program, genom att integrera de prioriteringar som fastställts inom strategierna på nationell, regional och lokal nivå i syfte att stödja utvecklingen av insatser som är i linje med Europa 2020-strategin och sammanhållningspolitiken 2014–2020.

6.1.3 *Säkra EU MCR:s globala konkurrenskraft med utgångspunkt i starka lokala ekonomier*

Global konkurrenskraft och sammanhållning inom EU MCR kan uppnås genom att man uppmuntrar människor att lära sig, studera och uppdatera färdigheter och genom att främja marknadsdrivna innovationer för att ta fram nya produkter eller tjänster som skapar tillväxt och arbetstillfällen, samtidigt som man bistår lokalsamhällena när det gäller att ta itu med sociala utmaningar. En förstärkt användning av informations- och kommunikationsteknik och skapandet av en digital inre marknad baserad på snabbt och ultrasnabbt internet och interoperabla tillämpningar är av strategisk betydelse för att utveckla starka lokala ekonomier.

6.1.4 *Förbättra möjligheterna till territoriella förbindelser för enskilda personer, samhällen och företag*

Tillgång till tjänster av allmänt intresse till rimliga priser, t.ex. information, kunskap och mobilitet, samt effektiva intermodala transportlösningar och miljövänliga produktionssystem är viktiga prioriteringar för sammanhållningen i Medelhavsområdet. Att förbättra förbindelserna mellan centralorterna i EU MCR och de interkontinentala transportknutpunkterna genom att utveckla havsmotorvägarna, stärka de transeuropeiska nätverken (TEN-T) och utarbeta underordnade systemnätverk på regional och lokal nivå för att överkomma de territoriella hinder som t.ex. öarna i Medelhavet har, är av strategisk betydelse för att öka Medelhavsområdets konkurrenskraft och sammanhållning.

6.1.5 *Förvalta och sammanlänka ekologiska, landskapsrelaterade och kulturella värden*

Skyddet och främjandet av det kulturella arvet och naturarvet är en viktig förutsättning för utvecklingen av EU MCR. Det är viktigt att stödja att skyddade områden integreras fullständigt i lokalsamhällen och lokala ekonomier. Medelhavslandskapens stora värde bör utvecklas i kvalitativa termer, och områden som är rika på naturresurser och kulturella resurser måste åsättas ett eget värde så att man på bästa sätt utnyttjar dessa tillgångar. Det är därför viktigt att utveckla den regionala och lokala identiteten samtidigt som man stärker medvetenheten och ansvarskännandet i dessa Medelhavssamhällen i förhållande till deras miljö, landskap, kulturer och andra unika värden.

Brüssel den 10 december 2013

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE